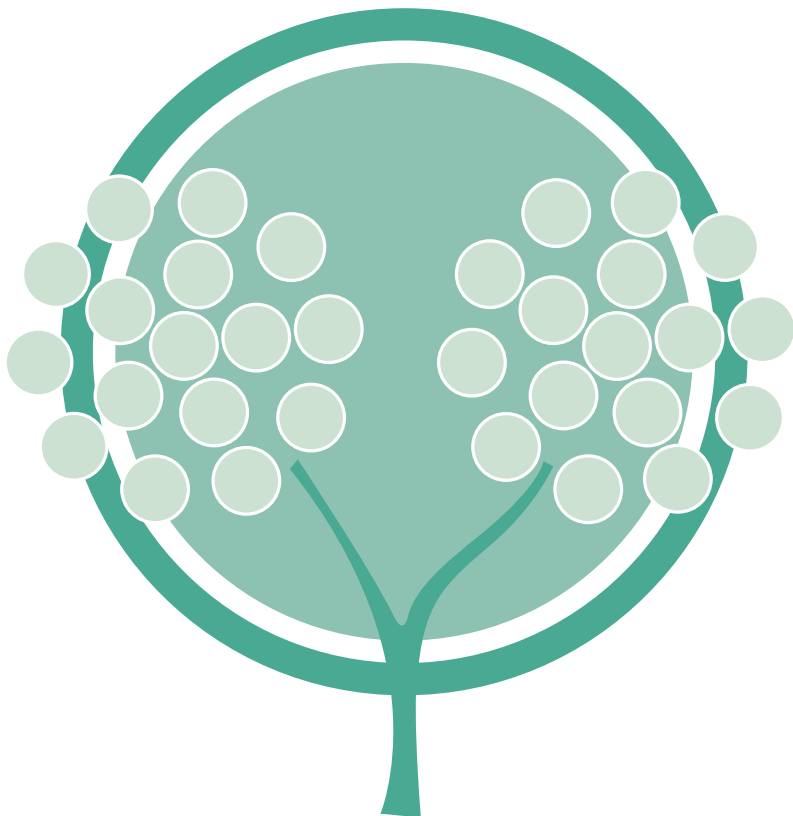

Sjúkrarøktaretiska Ráðið

ETISK REFLEKSJÓN Í SJÚKRARØKT

ETISK REFLEKSJÓN Í SJÚKRARØKT

Copyright © Sygeplejeetisk Råd september 2017.

Øll rættindi tilskilað.

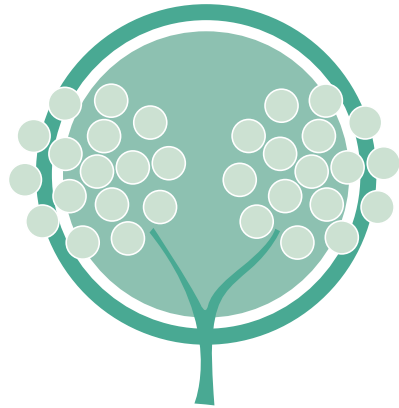
Uppseting: AnniJanni

INNGANGUR

Sjúkrarøktaretiska Ráðið lýsir í hesum hefti eina refleksjónsmodell, sum kann verða nýtt til at viðgera etiskar tvístøður, sum taka seg upp í sjúkrarøktini. Etiskar tvístøður stinga seg natúrliga upp í sjúkrarøkt, tí sjúkrarøkt er eitt etiskt yrki. Endamálið er, at sjúkrarøktarfrøðingar brúka modelið at menna refleksjón og etisku dømi-evnini, tá ið støða verður tikin til etisk ivamál.

A hand holding a scale of justice against a dark background. The scale is made of metal and has a circular pan hanging from it. The hand is positioned at the top, holding the handle of the scale. The background is dark and textured, with some light reflecting off the metal surfaces of the scale.

ETISKAR TVÍSTØÐUR

Etiskar tvístøður koma til sjóndar í sambondum millum menniskju.

Sjúkrarøktarfrøðingar eru mangan illa sperdir í gerandisdegnum, tá ið valt verður millum ymsar atgerðir, og tá kunnu ymisk virði bresta saman. Trupulleikin kann vera at vit vita, at okkara val og gerðir hava avleiðingar fyri onnur. Sereyðkenni við slíkum tvístøðum er, at valið kanska ikki er tað allarbasta, men tað besta í støðuni, sum er íkomin.

Skipað etisk refleksjón er ein tilgongd, har ymisk virði, ymsar meiningar og ymskur hugburður gera vart við seg og hava við sær læring og menning. Etiska refleksjónin ger okkum tilvitað, hon greiðir, hvørji virði og hvør hugburður eiga at mynda arbeiðið, so etikkur og holl yrkislig dygd verða varðveitt.

ETISKT UMHUGSNI Í SJÚKRARØKT

Tað, ið eyðkennir eina etiska tvístøðu, er eitt val, har ilt er at gera av, hvat ið rætt er at gera, og at tað, ið verður gjørt, altíð hevur týdning fyri tey, ið verða rakt. Tvístøður taka seg upp, tí tvey ella fleiri virði og/ella aðalreglur eru í stríði hvørt við annað. T.d. kann ósemja vera ímillum atlit at sjúklingsins tign og ábyrgdina hjá sjúkrarøktarfrøðinginum. Tá ið ivi stendst av valinum ímillum fleiri, kann skipað etisk refleksjón verða brúkt við tí í hyggju at læra av tí og at styrkja etisku dømievnini.

Refleksjónin hevur ymisk amboð, sum kunnu vera við til at gera virði, aðalreglur og val sjónlig.

- Frásøgnin – ítøkiliga støðan verður lýst
- Etiska refleksjónsmodellið
- Sjúkrarøktaretiskar leiðreglur

EIN SØGA UM TRUPUL VAL

Elin Hansen verður bráðinnlögð á medisinsku deild, hon er dehydrerað hefur fepur og er sum heild viknað. Elin býr á røktarheimi, tí hon er minnisveik.

Starvsfólkin á røktarheiminum hava ikki fingið Elina at drekka og eta seinastu dagarnar. Hon tykist pínd, men dugir ikki at siga frá pínu ella siga, hvat tað er, sum ger, at hon ikki hefur tað gott. Sonur hennara verður biðin um at fara á sjúkrahúsið við henni, tí starvslíðið er so illa mannað.

Eingin friður er á Elini, tá ið hon verður innlögð, og hon hefur ikki hug at samstarva, tá ið kanningar og útgreiningar verða gjørdar.

Læknin biður um blóðroyndir og eina landroynd fyri at vita, um bruni er í, men Elin sýtir at lata tey taka blóðroynd og at geva teimum landroynd.

Sjúkrarøktarfrøðingurin kannar læknan um, at Elin ikki

vil samstarva um at lata teimum landið, og læknin gevur boð um at leggja katetur, tí hann vil ikki seta nakað í verk uttan at vera vísur í, hvat bagir.

Sjúkrarøktarfrøðingurin kannar bæði Elina og sonin um tað, ið verður gjørt. Elin sigur ja til kunningina og frágreiðingina hjá sjúkrarøktarfrøðinginum. Tá ið sjúkrarøktarfrøðingurin og ein heilsurøktari løtu seinni royna at hjálpa Elini upp á eina briks og lata hana úr buksunum, rópar hon og slær eftir teimum.

Sjúkrarøktarfrøðingurin er ørkymlaður. Eftir hennara meting hefur Elin bruna og tí tørv á viðgerð. Sjúkrarøktarfrøðingurin heldur kortini, at tað er mannminkandi, at Elin skal hava katetur sett í, tá ið hon ikki skilir, hvat tað merkir. Læknin heldur fast við ordinationina, men sjúkrarøktarfrøðingurin er í iva um, hvør gerð er tann rætta.

ENDAMÁLIÐ VIÐ REFLEKSJÓNS- MODELLINUM

Endamálið við einari skipaðari refleksjónstilgongd er at gera seg tilvitaðan um etiska praksis í sjúkrarøkt. Modellid kann verða brúkt í støðum, tú hevur verið í, tá ið tú aftaná vilt sleppa í dýpdina við etisku tvístøðuni og fáa fram grundgevingarnar fyri valum í tí ávísu støðuni. Tað kann eisini vera ynski um at skifta orð um eitt nýtt evni, sum er av etiskum slagi.

Refleksjónin við hesum modellinum kann vera við til at gera sjúkrarøktarfrøðingar tilvitandi um, hvørji virði talan var um.

FYRIREIKING

Refleksjónin er ein skipaður og dynamiskur arbeidsháttur, har modellid verður brúkt at viðgera etiskar tvístøður. Tað krevur tíð og frið at hugsa, og tí er neyðugt í góðari tíð at fáa greiðu á kømunum um refleksjónina. Eisini er tað ein fyrimunur, um øll eru kunnug við støðuna, ið skal verða lýst.

Tilgongdarleiðarin hevur ábyrgd av frammanundan at fyrireika seg til refleksjónina, hava kunneika um innihaldið í refleksjónsmodellinum, og hvussu tilgongdin skal enda. Harumframt skal tilgongdarleiðarin stýra gongd-

ini og tryggja, at luttakararnir fara ígjøgnum øll stig í modellinum innan fyri ásetta tíðarkarmin.

Skriverin skrivar viðmerkingar á eina talvu so hvørt, so allir luttakarar hava yvirlit yvir støðuna.

Tann ið hevur verið í tvístøðuni leggur fram. Viðkomandi lýsir fyrst støðuna gjølla og svarar so hvørt greinandi spurningum frá hinum luttakarunum. Refleksjónin kann fara fram uttan henda luttakararan, men við skrivligari lýsing av støðuni, ein hevur verið í, sum hevði trupul val við sær.

YMSU STIGINI Í REFLEKTIÓNS- MODELLINUM

Refleksjónsmodellið er skipað í 6 stig. Til hvørt stigið hoyra hjálparspurningar, sum kunnu stuðla, at sjúkrarøktaretisku virðini, aðalreglurnar og leiðreglurnar verða tiknar við sum grundarlag og grundgevingar fyri val av gerðum. Harumframt verður endamálið við hvørjum stigi gjølla lýst.

Modellið er gjørt við íblástri frá danska SME-modellinum, sum er gjørt við íblástri frá norska SME-modellinum (Senter for medisinsk etikk, Oslo Universitet).

STIG 1

HUGAROK

Hvat snýr stöðan seg um?

ÚTDÝPING

Stöðan verður lýst úr fleiri sjónarhornum. Luttakararnir kunnu frítt siga það, tey halda ger seg galdandi. Það tey siga kann nerta við öll öki í teigunum. Tilgongdarleiðarin tryggjar sær, at öll luttakandi sleppa til orðanna, og hvør einstakur sleppur at tosa uttan at verða avbrotin.

STIG 2

TANN ETISKA TVÍSTØÐAN

Hvat er etiskt trupult?

ÚTDÝPING

Etiska tvístöðan kann verða greidd við at gera truplu valini, sum neyðug eru at taka, ítökilig. Fáid fyrst greiðu á, um valið er ímillum tvær ymsar gerðir ella um val, har sleppast kann undan einari gerð. Fáid síðan greiðu á teimum virðum, sum liggja í teimum ymsu møguleikunum.

STIG 3

FAKTA SUM HAVA TÝDNING FYRI ETISKU TVÍSTØÐUNA

Hvør faktuellur kunnleiki er til taks?

Hvørjar lógir, reglur, leiðreglur, røktar- og viðgerðarætlanir o. a. eru uppi í?

Hvussu hava líkar støður verið handfarnar fyrr?

ÚTDÝPING

Her fæst greiða á, hvat ið heilt ítøkiliga kunnleiki er um, og hvat ið kunnleiki manglar um.

Tørvur kann vera á, at tann, ið hevur verið í støðuni, greinar ymsar stakpartar gjøllari.

Faktuellur kunnleiki verður tikin við gjøgnum leiðreglur og fyriskipanarlig, tvørgreia ella tvørfaklig viðurskifti, løgfesti, røktar- og viðgerðarætlanir o.til.

STIG 4

PARTAR, IÐ ERU FEVNDIR AV STØÐUNI

Hvør er fevndur av hesi støðuni?

Hvønn kunnleika, hvørji ynski og hvørjar ætlanir hava tey, ið eru partar av støðuni?

Hvør viðkomandi kunnleiki saknast um tey, ið eru partar av støðuni?

ÚTDÝPING

Endamálið við hesum stigi er at fáa greiðu á, hvussu tær valdu gerðirnar kunnu fáa týdning fyri avvarðandi partarnar, og at kanna, um onkur verður ávirkaður á ein hátt, sum ikki er sambæriligur við tær etisku aðalreglur, sum roynt verður at liva eftir. Tí verður greiða fingin á, hvørjir partarnir í málinum eru.

Partarnir kunnu vera stakir persónar (sjúklingur, avvarðandi, sjúkrarøktarfrøðingur), ella bólkar, felagsskapir o.o.

STIG 5

GREINING

- AV SJÚKRARØKTARETISKUM VIRÐUM, AÐALREGLUM OG MÖGULIGUM ÁSTØÐI

Grundvirðir

Ábyrgd, umsgögn og vælvera

Grundleggjandi prinsippir

Virðing fyrir sjálfsavgerð

Viðurkenna virðilgleika

Fyrilit fyrir sjálfvæðisrætti og friðhaldan hjá einstaklinginum

Umsgögn fyrir viðbrekna lívinum

Umbugsanir við stöði í etiskum ástöði

Umsgögnarettikkur

Hvör er ætlanin, motivið, kenslurnar og moralska pliktin yviryfir sjúklinginum?

Skylduettikkur

Eru avgerðir, ið kunnur algildast?

Siggj sjúklingin sum mál í sjálfum sær, ekki bara eitt miðal

Dygdarettikkur

Hvussu virkar ein góður sjúkrarøktarfrøðingur?

Hvörji virði/hvörjar dygdir verður dentur lagdur á.

Avleiðingaettikkur

Hvat gagnar teimum flestu/skaðar tey fæstu?

ÚTDÝPING

Á hesum stigi verður stöðan viðgjörð við at taka sjúkrarøktaretsku leiðreglurnar uppí við serligum denti á grundvirði og aðalreglur.

Harumframt kunnur etisk ástöði verða tikin við, tá ið orð verða skift um ymsar tættir í stöðuni.

Greiningin varpar ljós á virðini í teimum gerðum, valdar eru, og fær eisini aðrar gerðir fram í ljósu.

STIG 6

VIRKIS- MÖGULEIKAR

Hvörji virði fáast burtur úr greiningini – og hvörji virði standa hvørt móttvegis øðrum?

Hvörjir valmöguleikar eru?

Hvörjar grundgevingar eru fyrri og ímóti tí einstaka virkismöguleikanum?

Er valið í samsvari við sjúkrarøktaretsku grundvirðini: ábyrgd, umsgögn og vælveru?

Hvörjar kunnur avleiðingarnar av valinum vera?

ÚTDÝPING

Almennu sjúkrarøktaretsku leiðreglurnar verða tiknar við í orðaskifti. Hugt verður eftir teimum sjúkrarøktaretsku grundvirðinum og teimum grundleggjandi sjúkrarøktaretsku aðalreglunum. Samanumtikið, hvussu eigur at verða valt og virkað – og við hvörjum etiskum grundgevingum?

Hvörji virði standa sterkast eftir?

Øll atlit verða sett hvørt upp ímóti øðrum, og avgerð kann verða tikin um, hvat ið síðan eigur at verða gjört.

Tilgongdarleiðarin tekur saman um tær möguligu gerðir, sum á bestan hátt røkja tey virði, sjúkrarøkt hevur sum grundarlag, og sum samstundis á bestan hátt verja fyrri óynsktum avleiðingum.

Tilgongdin endar við, at luttakarnir avræða, hvør skal taka sær av at kanna nærri t.d. spurningar av meira almennum, etiskum slagi á arbeiðsplássinum og hvussu hetta skal gerast; spurningar, sum hava týðning fyrri t.d. rutinur, vanar og hugburð, ella sum eru av skipanarligum slagi.

At enda verður avtalað, hvør síðan skal arbeiða víðari við ymsum málum og hvussu hetta skal gerast. T.d. spurningar av meiri almennum, etiskum slag á arbeiðsplássinum, sum hava týðning fyrri og ávirkan á rutinur, vanar og hugburð. Tað kann eisini verða spurningar til hvörjar karnar bygnaðurin setur fyrri at virka etiskt forsvarligt.

YRKISSETISKU LEIÐREGLUR

Yrkisetisku leiðreglurnar fyri sjúkrarøktarfrøðingar byggja á, nágreina og ítøkiliggera, hvat verður hildið at vera etiskt ráðiligt, við støði í etisku leiðreglunum hjá ICN og grundleggjandi mannarættindunum, sum eru lýst í mannarættindasáttmálanum hjá ST.

Grunddarlagið undir allari sjúkrarøkt er virðingin fyrir lívinum og tignini hjá hvörjum einstökum menniskja. Grundleggjandi skyldan hjá sjúkrarøktarfrøðingum er at vísa umsorgan fyrir øllum sum líða, uttan mun til, hvør orsökkin til líðingina er. Sjúkrarøktarfrøðingurin má ásanna sjúklingsins viðbrekni og ansa eftir hansara/hennara integriteti og tign við støði í, hvussu hvør einstakur upplivir sína støðu.

Yrkisetiska ábyrgdin hjá sjúkrarøktarfrøðingum fatar um menniskju í øllum tíðarskeiðum frá lívsins byrjan til enda. Tað fatar um hvønn einstakan og samfelagið, sjúklingar, avvarðandi, samstarvsfólk og sambandið við egna yrkisgrein.

Hugtakið sjúklingur er brúkt sum felagsheiti fyrir øll menniskju, sum fáa ella hava sjúkrarøkt og viðgerð í boðið. Grundleggjandi ábyrgdarøkið hjá sjúkrarøktarfrøðingum er at fyrirbyggja og viðgera sjúku, at fremja heilsu, at endurmenna heilsu og at linna líðing. At vera sjúklingur inniber harafturat lógartryggjað rættindi. Yrkisetiska ábyrgdin hevur mørk saman við fakligu og lögfrøðiligu ábyrgdini.

Ein handling kann vera fakliga ráðilig og lögfrøðiliga loyvd, uttan at verða góðtíkin etiskt. Yrkisetisku leiðreglurnar skulu hvørki skilgreina, hvat er fakliga ráðilig sjúkrarøkt, ella týða lógaravgerðir, sum regula yrkisúttannanina. Tær geva heldur ikki ítøkiligar loysnir til etiskar tvístøður, men skulu vísa á leiðina, tá ið tú skalt taka eina avgerð.

Fyri at leiðreglurnar skulu gerast eitt virkið amboð, mugu tær gerast livandi við dagligari nýtslu. Leiðreglurnar skulu spegla samfelagsbroytingarnar og nýggju trupulleikastøðurnar, sum sjúkrarøktarfrøðingar møta.

Tú kanst viðvirka til at hækka støðið í yrkisetikkinum hjá sjúkrarøktarfrøðingum og menna førleikan til etiska refleksjón við m.a. at nýta frymilin: “Etisk refleksjón í sjúkrarøkt”. Etiskar refleksjónir eru umráðandi í einum samfelagi, sum støðugt verður meira fjøltáttað, og har etiskt umhugsni ofta verður raðfest ov lægt.

Sjúkrarøktaretisku leiðreglurnar eru ikki raðfestar, men talmerktar av praktiskum ávum.

YRKISSETISKAR LEIÐREGLUR FYRI SJÚKRARØKTAR- FRØÐINGAR

Leiðreglurnar skulu virka fyri at:

- fremja etiskt orðaskifti og umhugsni hjá sjúkrarøktarfrøðingum
- stuðla sjúkrarøktarfrøðingum í teimum støðum, tá ið etisk val vera tikin
- fremja góða skynið við tí í hyggju at menna kvalitetin í sjúkrarøktini
- seta fokus á etiskar tvístøður, so at etisk val verða sjónlig

SJÚKRARØKTARFRØÐINGURIN OG SJÚKLINGURIN

Sjúkrarøktarfrøðingurin varðar um integritetin hjá hvørjum einstøkum sjúklingi, herundir rættin til heildarumsorgan, rættin til ávirkan og rættin til at verða virdur.

Sjúkrarøktarfrøðingurin:

1. vísir umsorgan fyri øllum sum líða, uttan mun til orsök til líðingina.
2. linnar líðing og er við til at tryggja ein virðiligan deyða.
3. verjir og varðveitir lív til tað frá náttúrunnar síðu má haldast at vera endað. Tiltøk, sum hava í hyggju at skunda undir sjúklingsins deyða, t.v.s. aktiv deyðshjálp, skulu ikki nýtast. Ein sjúkrarøktarfrøðingur skal ikki hjálpa sjúklinginum til sjálmorð. At stuðla undir at miðleys, lívslein-

gjandi viðgerð verður endað ella ikki byrjað, verður ikki roknað sum aktiv deyðshjálp.

4. virðir sjúklingsins sjálvsavgerðarætt og virðir hansara rætt til at velja hann frá.
5. fremur sjúklingsins móguleika at taka sjálvstøðugar avgerðir við at geva nøktandi, tillagaða kunning og tryggja sær, at kunningin er skild.
6. ger sítt til, at sjúklingurin varðveitir sín integritet og verjir sjúklingin ímóti eyðmýkjandi handlingum. Óneyðug nýtsla av tvingisli, afturhaldi og avmarking av rættindum verður ikki útint.
7. tryggjar sjúklingsins rætt til verju av upplýsingum givnar í trúnaði.
8. heldur sær frá sambondum, sum kunnu elva til misnýtslu av sjúklinginum.

SJÚKRARØKTARFRØÐINGURIN OG TEY AVVARÐANDI

Sjúkrarøktarfrøðingurin hevur virðing og umsorgan fyri teimum avvarðandi.

Sjúkrarøktarfrøðingurin:

1. tekur hond um og kannar um rættindini hjá avvarðandi.
2. samstarvar við avvarðandi og viðger upplýsingar teirra í trúnaði.
3. tekur sjúklingin framum, um so er at ósamsvar er millum áhugamál sjúklingsins og avvarðandi hansara.

SJÚKRARØKTARFRØÐINGURIN OG YRKISGREININ

Sjúkrarøktarfrøðingurin ásannar og viðurkennir sær fakligu og persónligu ábyrgdina av eignum atferðum og metingum í útinnanini av sjúkrarøkt og setir seg inn í lógarverkið, ið skipar tænastuna.

Sjúkrarøktarfrøðingurin:

1. hevur persónliga ábyrgd av, at egin praksis er fakliga, lögfrøðiliga og etiskt dygdargóð.
2. ásannar mørk fyri egnari kompetansu og handlar innan hesi mørk.

3. er tilvitaður um persónliga styrki og veikleikar og leitar sær vitan, hjálp og stuðul í truplum stöðum.
4. verjir sjúklingin móti handlingum ella viðgerðarætlanum, sum eru fakliga og etiskt óráðligar. Hetta er galdandi í mun til egna atferð, eins og í mun til samstarvsfólk, aðrar einstaklingar ella myndugleikar, sum handla í stríð við sjúklingsins besta.
5. dagførir seg um gransking og menning og skjalprógvaða síðvenju á sínum arbeidsøki.
6. gevur sítt íkast til virðistilvitsku, fakliga menning og gransking og tryggjar, at nýggj vitan verður ment og nýtt í yrkinum.
7. kann, vegna sína samvitsku, verða frítikin fyri skyldur á sínum arbeidsøki, men bert um heimild er fyri tí í lógini, ella arbeidsgevarin hevur givið skrivligt loyvi.
8. tekur ikki lut í marknaðarførslu ella øðrum handilsvirksemi, sum kann ávirka álitid hjá sjúklinginum og samfelagnum á sjúkrarøktina.

9. kann einans brúka navn og heiti, sum hann við útbúgving, løggilding og starvi hevur rætt til, og sum gevur eina rætta mynd av førleikum og virkisøki.

SJÚKRARØKTARFRØÐINGURIN OG ARBEIÐSFELAGAR

Sjúkrarøktarfrøðingurin vísir virðing fyri starvsfeløgum og arbeiðinum hjá øðrum og stuðlar í truplum fakligum og persónligum støðum. Hetta forðar ikki fyri at taka brot á faklig, etisk ella grundsjónarmið hjá samstarvsfeløgum til viðgerðar.

Sjúkrarøktarfrøðingurin:

1. loyvir ikki mismuni móti starvsfeløgum.
2. tekur stig til og fremur eitt fakligt og tvørfakligt samstarv tvørtur um yrkis- og førleikamørk.
3. hevur fakliga og etiska vegleiðara-ábyrgd móttvegis heilsustarvsfólki, sum taka lut í røktar- og umsorganarstørvum.
4. kennir og viðurkennir sær sín leiklut og sína kompetensu í fakligum og tvørfakligum toymum og gevur sítt fakliga íkast til at loysa felags uppgávur.

5. hugsar fyrst og fremst um heilsuna og lívið hjá sjúklinginum, um áhugamálsstríð koma fyri innanhýsis í fakkólkkinum ella millum ymiskar fakkólkur í sambandi við at loysa eina uppgávu.

SJÚKRARØKTARFRØÐINGURIN OG ARBEIÐSPLÁSSÍÐ

Sjúkrarøktarfrøðingurin ger seg kunnugan við virðini, hugsjónirnar, málini og virkið á arbeiðsplássinum og skal vera trúgvur móttvegis hesum, í tann mun hesi samsvara við sjúkrarøktargrundarlagið.

Sjúkrarøktarfrøðingurin:

1. ger seg kunnugan við egnar skyldur og rættindi, tá ið hann byrjar á einum arbeiðsplássi, og dagførir sína vitan um broytingar innan mál og lógir.
2. viðvirkar til at fremja klár og fakliga fullgóð mál fyri arbeiðsplássið.
3. mótmælir, tá ið sjúklingar fáa skilaleysa ella óvirðiliga viðferð. Trúfesti móttvegis arbeiðsgevara forðar ikki hesum.
4. er við í kjaki og tiltøkum, sum kunnu betra umstøður á arbeiðsplássinum.

SJÚKRARØKTARFRØÐINGURIN OG SAMFELAGIÐ

Sjúkrarøktarfrøðingurinn gevur síni yrkis- og etisku ábyrgd gætur móttvegis sjúklingum, starfsstaði og samfelagi bæði í tjóðar- og heimshøpi.

Sjúkrarøktarfrøðingurin:

1. arbeiðir fyri einum rættvísium tilfeingisbýti og –umsiting innan heilsutænastuna bæði í tjóðar- og heimshøpi.
2. arbeiðir fyri einum tilfeingisgrundarlagi, sum gevur móguleika fyri at varðveita eina etiskt fullgóða sjúkrarøkt, sum er lagað til støðuna hjá einstaka sjúklinginum.
3. er við til at bera so í bandi, at fakligar og etiskar reglur verða grundarlagið undir sosial- og heilsupolitiskum avgerðum.
4. dagførir sína vitan innan sosial- og heilsupolitisku menningina og viðvirkar til raðfestingar, sum røkja áhugamálini hjá teimum, sum hava størstan tørv á sjúkrarøkt.
5. verjir umdømi hjá fakinum og skal, um hon stígur fram alment, gera greitt, um tosað verður vegna seg sjálvan, yrkisbólkin ella onnur.

Yrkisetisku leiðreglurnar fyri sjúkrarøktarfrøðingar byggja á, nágreina og ítøkiliggera, hvat verður hildið at vera etiskt ráðiligt, við støði í etisku leiðreglunum hjá ICN og grundleggjandi mannarættindunum, sum eru lýst í mannarættindasáttmálanum hjá ST.

Leiðreglurnar gera sítt til at:

- fremja etiska djúphugsan í orðaskifti og djúphugsan millum sjúkrarøktarfrøðingar
- fremja etisku dómikraftina hjá sjúkrarøktarfrøðingum við tí atliti at menna yrkisliga dygd
- stuðla sjúkrarøktarfrøðingum í støðum, tá ið støða verður tikin
- seta etiskar tvístøður í miðdepilin og gera etiska praksis sjónliga.

NÝT SJÚKRARØKTARETISKA RÁÐIÐ Í GERANDISDEGNUM

Uppgáva Sjúkrarøktaretiska ráðsins er

- at varðveita og menna etiska støðið hjá sjúkrarøktarfrøðingum og lesandi
- at vegleiða um etisk ivamál, sum limir og /ella nevnd felagsins leggja fyrri ráðið.

Set teg í samband við Sjúkrarøktaretiska ráðið

- Tá ið tú stendur í eini støðu har tú hevur tørv á ráð og vegleiðing.
- Tá ið tú upplivir støður, ið tú meinar eru í stríð við etisku leiðreglurnar ella
- Tá ið tú vilt, at Sjúkrarøktaretiska ráðið skal viðgera eina etiska tvístøðu, sum viðkemur sjúklingum, avvarðandi, starvsfeløgum ella góðskuni í heilsutænastuni.
- Um tú hevur rís ella rós, hugskot ella góð ráð til virksema felagsins.

Sum limur í Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar kanst tú spyrja Sjúkrarøktaretiska ráðið, tørvar tær hjálp at viðgera eina etiska tvístøðu. Stórar sum smáar tvístøður/trupulleikar.

Vit royna at svara áheitanum skjótast til ber – Innkomin mál verða tikin upp á regluligu fundum okkara. Her viðgera vit innkomnu málini út frá etiska refleksjónsmodellinum og teimum Sjúkrarøktetisku leiðreglunum.

Onkuntíð bjóða vit tí, ið spurt hevur, at vera við á fundi, ella vit ringja og biðja um at fáa eitt og annað lýst gjøllari.

Vit senda altíð svar til tann, ið hevur vent sær til okkara, og ofta biðja vit um loyvi at leggja svarið á heimasíðuna, so onnur, sum hava verið í somu støðu, kunnu hava gagn av tí. Tú kanst eisini biðja Sjúkrarøktaretiska ráðið viðgera almennar sjúkrarøktaretiskar trupulleikar.

Meira kunning um Sjúkrarøktaretiska Ráðið fæst á heimasíðuni hjá Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar: www.sjukrarokt.fo

Vit eru eisini at finna á Facebook: Sjúkrarøktaretiska Ráðið
<https://www.facebook.com/groups/524279708341248/>

Samband fæst við ráðið við telduposti á: etikkur@sjukrarokt.fo

Sjúkrarøktaretiska
Ráðið